

Toimintakertomus vuodelta 1998

Vuosi 1998 oli Suomen Kouluhistoriallisen Seuran 63:s toimintavuosi. Seuran vuosikokous pidettiin Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen toimitiloissa maaliskuun 18. päivänä 1998. Seuran johtokunta kokoontui 5 kertaa. Kuukausikokouksia oli 5. Vuosikokouksessa erovuoroisista jäsenistä valittiin kolmivuotiskaudeksi 1998-2000 professori Martti T. Kuikka, FT Antti Lappalainen ja ylitarkastaja Erkki Merimaa. Johtokunnassa jatkavat edelleen kouluneuvos Jouko Kauranne, KT Paavo Tarvainen, FM Sven Gladh, FT Aaro Harju, apulaisprofessori Sirkka Ahonen ja KT Saara Hakaste.

Seuran esimieheksi valittiin professori Martti T. Kuikka ja varaesimieheksi Jouko Kauranne. Sihteerin tehtäviä hoitaa esimies, kunnes saadaan vakinainen sihteeri, samoin taloudenhoitajan tehtäviä. Tilintarkastajiksi valittiin kouluneuvos Erkki Äärynen ja lehtori Tuula Hyyrö. Varatilintarkastajaksi valittiin rehtori Timo Haapala. Seuran jäsenmaksuksi määrättiin vuodelle 1998 100 markkaa.

Seuran toiminnassa näkyvä selvimmin kolme seuraavaa toiminta-aluetta:

Kuukausikokoukset

Helmikuun kuukausikokouksessa (18.2.) KT Yrjö Männistö kertoi tutkimuksestaan, joka koski koululaitokseen kohdistuvaa tutkimusta, jonka keskeinen panostaja oli kouluhallitus. Männistö tunsu oman virkatyönsä perusteella perusteellisesti

aiheensa, jota hän oli selvittänyt vastikään ilmestyneessä väitöskirjassaan ja johon hän toi esityksessään monia kiintoisia yksityiskohtia lisää. Tutkimustyössä painottui mm. kouluhallituksen ja yliopistojen välinen yhteistyö, jonka merkitys koululaitoksen kehittämässä koitui molempien hyväksi. Luento viritti mielenkiintoisen keskustelun.

Maaliskuun kuukausikokouksessa (18.3.) KT Marjatta Bardy alusti väitöskirjansa aihepiiristä, joka koski Jean Rouseaun pedagogista ajattelua ja sen lähtökohtia. Rouseaun ajattelussa kuvastuu 1700-luvun valistusajan keskeiset ongelmat, joita Rousseau käsitteli niin kasvatus- kuin yhteiskuntakriittisissä teoksissaan. Alustaja kertoi Rousseau-tutkimuksen uudesta tulemisesta ja aikaisemman ehkä stereotyyppisten käsitysten muuttumisesta, jotka ovat syntyneet ko. henkilön tuotannon heikosta tuntemuksesta. Alustajan oma väitöskirja antaa erinomaisia aineksia uudenlaisen kuvan hahmottamiseen.

Lokakuun kuukausikokouksessa (27.10.) kouluneuvos, FL Vesa Lyytikäinen kertoi koulutushallinnon, koulutussuunnittelun ja koulunuudistuksen kehityspiirteistä. Alustaja on itse ollut mukana lukuisissa työryhmissä, joissa koulutusta koskevia suunnitelmia pohdittiin. 1970-luvulla suunnitelmat laadittiin enemmän keskusjohtoisesti kuin myöhemmin 1980-luvulla, jolloin hallinnon delegointi lisääntyi ja vastuu paikallistason toteuttamisesta vastaaville virkamiehille ja luottamushenkilöille kasvoi. Alustus synnytti vilkkaan keskustelun.

Marraskuun kuukausikokouksessa (19.11) KT Esko Nikander piti esitelmän väitöskirjansa teemasta: Kansalaisuus velvoittaa - Maaseudun kansakoulujen piiritarkastajat Suomen kansallisen sovun rakentajina vuosina 1921-1939 (1998). Tekijä valotti monia mielenkiintoisia näkökulmia itsenäisen Suomen eli ensimmäisen tasavallan henkiseen rakennustyöhön ja sai

aikaan laajamittaisen keskustelun kokouksen osanottajien piirissä.

Joulukuun kuukausikokouksessa (17.12) seura oli saanut ystävällisen kutsun Opettajien Ammattijärjestön(OAJ) puolelta. Sen aiheena oli vastikään ilmestynyt tutkimus Opetusalan Ammattijärjestön juurista, .synnystä ja kasvusta nimikkeenään Elämäntyönä tulevaisuus. Opetusneuvos FT Antti Lappalainen, joka oli tutkimuksen varsinainen kirjoittaja, valotti perusteellisesti niitä suuntaviivoja, joita oli havaittavissa opetusalan ammattijärjestöjen yhdentymiskehityksessä 1970-luvulta lähtien. Suomalaisen yhteiskunnan ja ennen muuta koulutusjärjestelmän muutos oli tuonut mukanaan melkoisen joukon ongelmia, joiden ratkaisemisen tuli vaikuttamaan ratkaisevasti niin opettajien asemaan, palkkaukseen kuin neuvottelumekanismeihin. Alustus sai aikaan monitahoisen keskustelun. Kokous pidettiin OAJ:N tiloissa Pasilassa.

Julkaisutoiminta

Osin sihteeripulasta johtuen seuran vuosikirjan valmistelu siirtyi syyskaudelle 1998. Seuran jäsenet tarttuivat innokkaasti henkilöhistorialliseen teemaan: Suomalaisia kasvattajia ja koulumiehiä. Vuosikirja oli valmiina käsikirjoituksena joulukuussa 1998 ja tuli painosta tammikuussa 1999. Kirjoittajat olivat Martti T. Kuikka (Features in the Uno Cygnaeus research tradition), Juhani Tähtinen (Henrik Gabriel Porthanin ideaal kansalaisuus ja kasvatus), Saara Hakaste (Jaakko Fellman - lapinpappi ja saamelaisten opettaja), Jyrki Männistö (Santeri Alkio - Itsenäisyyden ajan koulumestari), Hannu Välimäki (Paavo Virkkunen koulumiehenä ja kasvattajana), Simo Skinnari (Martti Haavion näkemykset opettajapersonallisuudesta ja nykypäivän haasteet), Helvi Penttilä (Piirteitä Sulo Erik Penttilän elämäntyöstä), Olavi Ketonen (Urho Somerkiven elämäntakaaren kartoitusta), Juha Nieminen (Guy von Weissenberg ja

vapaan nuorisokasvatuksen idea) ja Raija Huhmarniemi (Reijo Wilenius - kulttuurifilosofi ja vaihtoehtopedagogi).

Jouko Kauranne suoritti toimitustyön vuosikirjaan ja Sven Gladh oikoluvun.

Seura oli mukana Martti Hölsän kirjoittamassa ja toimittamassa teoksessa "Valkoiset sivut eli suomalainen oppikoulu Itä-Karjalassa, Äänislinnan yhteislyseo 1942-1944". Teoksesta otettiin v. 1998 lisäpainos, siksi laajaa oli kiinnostus tätä kouluhistorian aihetta kohtaan. Teos kuuluu seuran julkaisusarjaan.

Yhteistyö

Maaliskuussa 1998 vieraili professori Czeslaw Majorek Varsovan Yliopistosta ja kertoi maansa kouluhistorian: seuroista ja tutkimuksesta. Yhteistyö jatkuu aikaisempaa laajempaan.

Seuran esimies osallistui Belgiassa Louvainin yliopistossa pidettyyn ISCHE:n (International Standing Conference of Education) kongressiin, jonne oli kokoontunut lähes 200 alan tutkijaa eri yliopistoista. Aiheena oli "Image of Education". Ajankohta oli elokuu.

Pohjoismainen kasvatuksen historian tutkijain kongressi pidettiin Tukholmassa syyskuun alussa. Se oli koonnut lähes 200 tutkijaa, pääosin Ruotsista, suomalaisia osanottajia oli kuusi. Tämä oli merkittävä tapaaminen, koska sen kautta laajenee yhteistyö niin yliopistojen kuin alan seurojen välillä.

Seuran esimies vieraili Tallinnan Pedagogisen Museon johtajan Ilmari Kopson laitoksella ja piti luennon kouluhistoriallisen tutkimuksen kehityksestä Suomessa. Kopso oli järjestänyt Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikirjoista aina vuo-

desta 1935 lähtien näyttelyn laitokseensa. Luentoa oli seuraamassa lähes 20 kuulijaa. Johtaja Kopson vastavierailulla Helsingissä luovutettiin hänen laitokselleen Suomen Kouluhistoriallisen Seuran 1990-luvun vuosikirjat.

Seura osallistui Suomen Tiedekustantajain Liiton vuosikokoukseen maaliskuussa edustajanaan opetusneuvos Antti Lappalainen.

Seuran taloudellinen tilanne jatkui edelleen tiukkana. Seura sai 10 000 markan apurahan Suomen Tiedekustantajain Liitolta. Apuraha käytettiin vuosikirjan toimittamiseen liittyvien ATK-ohjelmistojen hankintaan. Pääosa tuloista on muodostunut jäsenmaksuista ja kirja myynnistä.

Seuran pitkäaikainen sihteeri Sven Gladh luovutti tehtävät nuorempien käsiin. Sven Gladh teki erittäin ansiokkaan päivätyön seuran sihteerinä, mistä seura lausuu hänelle parhaat kiitokset. Hänen toimintansa niin kokousten järjestämisessä, vuosikirjan toimittamisessa kuin yhteistyöhankkeissa on ollut esimerkiksi kelpaavaa. Toivottavasti hänen työpanoksensa jatkuu hallituksen jäsenenä.

Helsinki 9.3. 1999

Martti T. Kuikka
seuran esimies